

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/24/2019
Identifikačné číslo spisu: 4018200453
Dátum vydania rozhodnutia: 29.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4018200453.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: P. J. Q., narodený XX. P. XXXX, bytom v A., A. Č. XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, o výšku starobného dôchodku, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. februára 2019, č.k. 23Sa/55/2018-78, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. februára 2019, č.k. 23Sa/55/2018-78, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, z r u š u j e a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Žalobca m á n á r o k na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde voči žalovanej v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 18. februára 2019, č.k. 23Sa/55/2018-78, postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 16. novembra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X - I, ktorým bol žalobcovi podľa § 65, § 82, § 293dq a § 293dr zákona č. 461/2003 Z.z. priznaný od 12. septembra 2017 starobný dôchodok v sume 451,70 eur mesačne.

2. Krajský súd po vyhodnotení závažnosti dôvodov žaloby vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu správneho orgánu, ako aj k obsahu pripojeného spisu žalovanej konštatoval, že nezistil dôvod, že by sa žalovaná odchyľila od logických argumentov a relevantných právnych záverov so správnou citáciou dotknutých právnych noriem, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovanej, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre správnosť napadnutého výroku rozhodnutia. Žalobca v žalobe nepredložil dôkazné prostriedky (po správnosti „dôkazy“; pozn. súdu), ktorými by spochybnil alebo doplnil závery obsiahnuté v administratívnom spise. Rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci a v súlade s právnymi predpismi.

3. Mal preukázané, že podľa oznámenia Sociálnej poisťovne, pobočky Komárno, pri rozhodovaní žalovanej bolo zistené po preverení uhradeného poistného, že evidenčný list dôchodkového poistenia za obdobie od 01. januára 2004 do 11. septembra 2017 je vyhotovený správne, takisto aj namietané vymeriavacie základy za roky 2011 - 5.057,10 eur, za rok 2012 - 5.161,- eur a za rok 2013 - 4.565,13 eur. Na evidenčnom liste sú uvádzané kalendárne dni vylúčených dôb, ktoré sa vylučujú po zistení priemerného mesačného zárobku, ide teda o počet kalendárnych dní, po ktoré má poistenec nárok na poistné, ošetrovné. Podľa oznámenia pobočky Komárno zo 07. septembra 2018 si žalobca za obdobie od 01. januára 2009 do 31. decembra 2013 neuplatnil nárok na nemocenské dávky. Počet týchto kalendárnych dní pracovnej neschopnosti v rokoch 2009-2013 nie je uvedený v evidenčnom liste dôchodkového poistenia medzi kalendárnymi dňami vylúčených dôb z dôvodu, že žalobca v týchto dňoch nepoberal nemocenskú dávku. Námietku žalobcu, že neuvedenie týchto vylúčených dôb má vplyv na výpočet dôchodku vyhodnotil ako právne irelevantnú, pretože od 01. januára 2004 pre určenie sumy dôchodkovej dávky sú významné iné veličiny, dĺžka dôchodkového obdobia, aktuálna dôchodková hodnota a hodnota priemerného osobného mzdového bodu.

4. Krajský súd uzavrel, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci a v súlade s právnymi predpismi, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

5. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 168 SSP tak, že žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

II.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP) a tiež, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

8. Žalobca uviedol, že podľa ustálenej praxe tvorí trojicu základných veličín na výpočet dôchodkovej dávky priemerný osobný mzdový bod, dĺžka obdobia dôchodkového poistenia a aktuálna dôchodková hodnota s tým, že

- priemerný osobný mzdový bod sa určuje ako podiel súčtu osobných mzdových bodov vypočítaných za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia a počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia. Tak sa vlastne určuje priemerný osobný mzdový bod za 1 rok, pričom tento sa zaokrúhľuje na 4 desatinné miesta nahor,
- osobný mzdový bod sa určuje za ten-ktorý kalendárny rok rozhodujúceho obdobia a vypočíta sa ako podiel osobného vymeriavacieho základu dosiahnutého poistencom v príslušnom kalendárnom roku a všeobecného vymeriavacieho základu za daný rok; zaokrúhľuje na 4 desatinné miesta nahor,
- osobný vymeriavací základ od 01. januára 2004 je úhrn vymeriavacích základov poistenca za kalendárny rok, z ktorých zaplatil poistné na dôchodkové poistenie, alebo z ktorých sa poistné za dôchodkové poistenie považuje za zaplatené.

9. Za rozpornú považoval tú skutočnosť, že žalovaná na strane jednej sama konštatovala svoju

vedomosť o pracovnej neschopnosti žalobcu za obdobie rokov 2009 - 2013, na strane druhej, keďže počet kalendárnych dní pracovnej neschopnosti nebol uvedený na evidenčnom liste medzi kalendárnymi dňami vylúčených dôb, došlo bez právneho dôvodu k zníženiu vymeriavacieho základu za obdobie už uvedených kalendárnych rokov. V dôsledku zníženia osobného vymeriavacieho základu z uvedeného dôvodu došlo k zníženiu osobných mzdových bodov v rozhodnom období a v dôsledku zníženia osobných mzdových bodov došlo k zníženiu priemerného osobného mzdového bodu, ktorý je jednou zo základných relevantných veličín pre určenie dôchodkovej dávky. Žalobca zároveň poukázal i na ten fakt, že za obdobie od 01. januára 2009 do 31. decembra 2013 mu neboli za kalendárne dni, počas ktorých bol pracovne neschopný, vyplatené nemocenské dávky.

10. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

11. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 22. mája 2019 s tým, že zotrvala na správnosti napadnutého rozhodnutia. Krajský súd podľa jej názoru v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite vec právne posúdil a žalobu zamietol.

12. Poukázala na to, že žalobca si za obdobie od 01. januára 2009 do 31. decembra 2013 neuplatnil nárok na nemocenské dávky. Počet kalendárnych dní pracovnej neschopnosti v rokoch 2009 až 2013 nie je uvedený na evidenčnom liste dôchodkového poistenia medzi kalendárnymi dňami vylúčených dôb z dôvodu, že žalobca nepoberal nemocenskú dávku. Na evidenčnom liste dôchodkového poistenia sú uvádzané kalendárne dni, ktoré sa vylučujú po zistení priemerného mesačného zárobku, ide teda o počet kalendárnych dní, za ktoré má poistenec nárok na poistné, ošetrovné. Námietku žalobcu, že neuvedenie týchto vylúčených dôb na evidenčnom liste dôchodkového poistenia má vplyv na výpočet dôchodku, vyhodnotila ako nedôvodnú, pretože od 01. januára 2004 pre určenie sumy dôchodkovej dávky sú významné iné veličiny, a to dĺžka obdobia dôchodkového poistenia, aktuálna dôchodková hodnota a hodnota priemerného osobného mzdového bodu v súlade s § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.

13. Vzhľadom na uvedené žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

14. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalobcovi dňa 31. mája 2019.

V.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

16. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov

orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

20. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

21. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 16. novembra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X - I, ktorým bol žalobcovi podľa § 65, § 82, § 293dq a § 293dr zákona č. 461/2003 Z.z. priznaný od 12. septembra 2017 starobný dôchodok v sume 451,70 eur mesačne.

22. Na úvod a objasnenie stavu veci najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že podľa § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“), ak zamestnanie trvalo aspoň rok, započítavajú sa doňho tieto náhradné doby:

a/ doba služby v československých ozbrojených silách, pokiaľ sa táto doba už nehodnotí ako služba vojaka z povolania,

b/ doba inej vojenskej služby,

c/ doba odbojovej činnosti včítane väznenia (internácie) z politických, národnostných alebo rasových dôvodov v čase neslobody,

d/ doba, po ktorú sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu,

e/ doba, po ktorú sa rodič staral o dieťa do šiestich rokov veku alebo dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté maloleté dieťa, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť, ak nebolo umiestnené v zariadení pre takého dieťa s celoročným alebo týždenným pobytom; dieťaťom sa rozumie dieťa vlastné (osvojené) a dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu,

f/ doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské, peňažnú pomoc v materstve a podporu pri ošetrovaní člena rodiny, doba, po ktorú sa mužovi z dôvodu starostlivosti o dieťa poskytoval príspevok alebo peňažná pomoc, a doba ošetrovania (starostlivosti) člena rodiny po uplynutí obdobia, po ktoré občan poberal podporu pri ošetrovaní člena rodiny, pokiaľ v tomto čase zamestnanie trvalo,

g/ doba odborného školenia,

h/ doba poberania invalidného dôchodku alebo dávky, ktorá sa od 1. januára 1957 považuje za invalidný dôchodok,

i/ doba prípravy na pracovné uplatnenie za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom,

j/ doba poberania čiastočného invalidného dôchodku, po ktorú sa vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. januára 1957,

k/ doba, po ktorú sa občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý nebol požívateľom čiastočného invalidného dôchodku, vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. októbra 1988.

23. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca podľa ustanovenia § 9 zákona č. 100/1988 Zb. získal náhradnú dobu v kalendárnom roku 1985 v počte 9 dní, v kalendárnom roku 1986 v počte 70 dní, v kalendárnom roku 1987 v počte 12 dní, v kalendárnom roku 1988 v počte 5 dní, v kalendárnom roku 1990 v počte 5 dní, v kalendárnom roku 1996 v počte 7 dní, v kalendárnom roku 1998 v počte 14 dní, v kalendárnom roku 1999 v počte 12, v kalendárnom roku 2000 v počte 12 dní, v kalendárnom roku 2001 v počte 39 dní, v kalendárnom roku 2002 v počte 12 dní a v kalendárnom roku 2003 v počte 31 dní, za čo mu prislúchala pomerná časť osobného mzdového bodu 0,3 (§ 255 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.). Pod pojmom „náhradná doba“ treba rozumieť dobu získanú pred 01. januárom 2004 podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 (zákon č. 100/1988 Zb.), počas ktorej poistenec z

osobitných dôvodov nevykonával žiadnu pracovnú činnosť a ktorá sa považuje za obdobie dôchodkového poistenia. V tomto prípade sa konkrétne jednalo o dobu nároku na nemocenské pred 01. januárom 2004.

24. Dňa 01. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z.z., ktorý na novo ustanovil pojmy sociálneho poistenia, upravil rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia [len pre úplnosť súd uvádza, že systém verejnoprávneho sociálneho poistenia sa na území Slovenskej republiky inštitucionálne vytvoril od 01. januára 1993 zriadením Národnej poisťovne na základe zákona NS SR 7/1993 Z.z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia a Fondu zamestnanosti na základe zákona č. 10/1993 Z.z. o Fonde zamestnanosti Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov; od 01. januára 1995 na území Slovenskej republiky došlo k vytvoreniu systému sociálneho poistenia, ktorý pozostával z nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, zdravotného poistenia, poistenia v nezamestnanosti, od 01. apríla 2002 aj zo systému úrazového poistenia; zákon č. 461/2003 Z.z. zahŕňa nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti].

25. Zákon č. 461/2003 Z.z. pojem „náhradná doba“ vrátane „doby zamestnania“ už neupravuje. Namiesto toho zavádza všeobecný pojem „obdobie dôchodkového poistenia“, ktoré je jedným z podstatných činiteľov potrebných na účely výpočtu starobného dôchodku. Podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. sa suma starobného dôchodku určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Obdobie dôchodkového poistenia je upravené v § 60 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a je možné ho definovať ako obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie. Zároveň platí, že ak zamestnávateľ nespĺnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú.

26. Vznik nároku na dôchodkovú dávku a jej výšku podmieňuje teda obdobie dôchodkového poistenia, ktoré je v zásade podmienené zaplatením poistného. Je to teda obdobie povinného a dobrovoľného poistenia, za predpokladu, že za tieto obdobia bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie s tým, že § 140 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. ustanovuje výnimku, podľa ktorej povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie a poistné na dôchodkové poistenie ani v období, počas ktorého je uznaná za dočasne práceneschopnú alebo má nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu. Z obsahu dávkového spisu vyplýva, že žalobca bol v namietanom období 2009 až 2013 dočasne pracovne neschopný, konkrétne v roku 2009 od 18. júna do 30. júna a od 27. októbra do 09. novembra, v roku 2010 od 13. januára do 27. januára, od 13. apríla do 30. júna a od 18. októbra do 29. novembra 2010, v roku 2011 od 11. apríla do 08. mája, od 16. júna do 30. júna a od 12. októbra do 22. novembra, v roku 2012 od 09. februára do 28. februára, od 02. marca do 21. marca, od 11. júna do 15. júna, od 03. septembra do 17. septembra a od 11. októbra do 25. októbra a v roku 2013 od 18. februára do 13. marca a od 02. apríla do 30. apríla. Vo svetle vyššie uvádzaného ustanovenia § 140 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobca nebol za dni dočasnej pracovnej neschopnosti povinný platiť poistné na nemocenské poistenie a poistné na dôchodkové poistenie.

27. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a konania mu predchádzajúceho najvyšší súd dospel k záveru, že krajský súd v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia a postupu žalovanej náležite nepostupoval v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených Správnym súdnym poriadkom, keď na základe vlastných zistení plynúcich z administratívneho spisu dospel k právnomu záveru o zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej, s ktorým sa najvyšší súd nemohol stotožniť. Najvyšší súd na rozdiel od záveru, ku ktorému dospel krajský súd, zastáva názor, že žalovaná

sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadala so všetkými námietkami, ktoré žalobca uplatnil v podanom odvolaní.

28. Podľa § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

29. Podľa § 209 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovuje v celom rozsahu.

30. Podľa § 209 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Ak sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, organizačná zložka Sociálnej poisťovne určí pre ňu lehotu.

31. Podľa § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

32. Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy povinnosťou správneho orgánu je rozhodnutie odôvodniť tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, z akých podkladov pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôvodov, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v konaní a zodpovedal na najdôležitejšie otázky vo vzťahu k hmotnoprávnemu nároku, alebo povinnosti, ktoré boli predmetom správneho konania.

33. Problematike týkajúcej sa povinnosti náležite zdôvodniť rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. Ústavný súd konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov (týka sa aj rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy) sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princíпов, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je povinnosť súdov, ako aj orgánov verejnej správy svoje rozhodnutia odôvodniť v súlade so zákonnou úpravou. Z odôvodnenia totiž musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Povinnosťou súdu, ako aj orgánu verejnej správy je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia rozhodnutia teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností neboli zhodnotené. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že orgán štátnej moci by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné, pričom je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

34. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj

„ESLP“) - napr. v rozhodnutí Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

35. Rovnako ESLP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999).

36. Judikatúra ESLP a ani Ústavného súdu SR pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

37. Vzhľadom k uvedenému sa odvolaciemu súdu javí odôvodnenie prvostupňového správneho rozhodnutia, ako aj napadnutého rozhodnutia žalovanej v danej veci, ako jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezdôvodnené a tým aj nesúladne s právami podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

38. Najvyšší súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj rozhodnutia žalovanej a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, zistil, že žalovaný správny orgán svoje rozhodnutie založil na dôvodoch, ktoré riadne a zvlášť pre žalobcu dostatočným spôsobom bližšie nezdôvodnil.

39. Žalobca v odvolaní podanom proti prvostupňovému správne rozhodnutiu zo 16. novembra 2017 namietal primárne nezohľadnenie počtu kalendárnych dní dočasnej pracovnej neschopnosti v priebehu rokov 2009 až 2013 v tom zmysle, že počet týchto dní dočasnej pracovnej neschopnosti nebol uvedený v evidenčnom liste dôchodkového poistenia medzi kalendárnymi dňami vylúčených dôb, čím došlo bez právneho dôvodu k zníženiu vymeriavacieho základu za obdobie uvedených rokov 2009 až 2013. Obdobná námietka bola zo strany žalobcu uplatnená aj vo vzťahu k obdobiu rokov 2014 až 2016. Zároveň poukázal na nesprávne uvedenú výšku osobného vymeriavacieho základu na osobnom liste dôchodkového poistenia v rokoch 2011 až 2013.

40. Žalovaná v odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatovala nedôvodnosť týchto námietok, pričom v ďalšej časti svojho rozhodnutia sa zaoberala výlučne obdobím rokov 2011 až 2013. Uvedené vyplýva nielen z obsahu žalobou napadnutého rozhodnutia, ale aj z mailovej komunikácie z apríla 2018 uskutočnenej medzi jednotlivým organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne, predmetom ktorej bolo ozrejmienie / overenie správnosti vymeriavacích základov výlučne za roky 2011 až 2013. Ostatné obdobia (2009, 2010, 2014, 2015 a 2016) zostali opomenuté i napriek tomu, že žalobca v podanom odvolaní namietal výšku vymeriavacích základov aj za tieto obdobia. V dávkovom spise sa tiež nachádza rozpis a s tým súvisiace spôsoby výpočtu vymeriavacích základov za rok 2009 (konkrétne za dobu od 01. januára 2009 do 31. marca 2009, za dobu od 01. apríla do 30. júna 2009 a za dobu od 01. júla 2009 do 31. decembra 2009), za rok 2010 (konkrétne za dobu od 01. januára 2010 do 30. júna 2010 a od 01. júla 2010 do 31. decembra 2010), za rok 2011 (konkrétne za dobu od 01. januára 2011 do 30. júna 2011 a od 01. júla 2011 do 31. decembra 2011), za rok 2012 (konkrétne za obdobie od 01. januára 2012 do 30. júna 2012 a od 01. júla 2012 do 31. decembra 2012), za rok 2013 (konkrétne za dobu od 01. januára 2013 do 30. júna 2013 a od 01. júla 2013 do 31. decembra 2013); roky 2014 až 2016 absentujú. Zároveň kasačný súd uvádza, že tento výpočet, teda postupy, na základe ktorých dospeli správne orgány k stanoveniu konkrétnej výšky vymeriavacieho základu za obdobie 2009 až 2013 je síce súčasťou dávkového spisu, avšak v odôvodnení rozhodnutia žalovanej absentuje, čo je v zjavnom rozpore z vyššie citovaným § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. V tomto smere je nutné, aby žalovaná jasným a predovšetkým zrozumiteľným spôsobom objasnila žalobcovi zásadné skutočnosti relevantné pre výpočet vymeriavacieho základu za to ktoré žalobcom namietané obdobie.

41. Najvyšší súd tiež zistil, že žalobca odôvodňoval opodstatnenosť zohľadnenia kalendárnych dní vylúčených dôb podľa § 140 zákona č. 461/2003 Z.z., a teda ich uvedenie v evidenčnom liste dôchodkového poistenia tým, že sa jednalo o dni dočasnej pracovnej neschopnosti, po ktoré mal nárok

na nemocenské. Túto námietku žalovaná vyhodnotila ako nedôvodnú s konštatovaním, že počet kalendárnych dní práceneschopnosti v rokoch 2009 až 2013 nie je uvedený v evidenčnom liste dôchodkového poistenia medzi kalendárnymi dňami vylúčených dôb z dôvodu, že žalobca nepoberal nemocenskú dávku, pričom toto vysporiadanie sa s predmetnou námietkou je súčasťou vyjadrenia žalovanej zo 17. septembra 2018 k žalobe; v žalobou napadnutom rozhodnutí (i napriek tomu, že ju žalobca uplatňoval už v podanom odvolaní voči prvostupňovému správne rozhodnutiu) absentuje. V tomto smere najvyšší súd uvádza, že aj vzhľadom na charakter správneho súdnictva spočívajúcom v súdnom prieskume správnych aktov orgánov verejnej správy je do-odôvodňovanie rozhodnutia formou vyjadrenia k žalobe vylúčené. To samozrejme neplatí v prípade, ak účastník konania v podanej žalobe namieta nové skutočnosti, ktoré neboli dovtedy správne orgánu známe a ku ktorým nemal správny orgán možnosť sa vyjadriť a svoje stanovisko k nim uviesť vo svojom rozhodnutí, z ktorého dôvodu sa k nim vyjadril až vo vyjadrení k žalobe. Takýto prípad však nie je možné stotožniť s tu prejednávanou vecou, keďže žalobca námietku uplatnil už v podanom odvolaní a táto zostala relevantne nezodpovedaná.

42. Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci vyplývajúcich z administratívneho spisu najvyšší súd preto dospel k záveru, že nakoľko sa žalovaná skutočnosťami namietanými žalobcom v odvolaní podanom proti prvostupňovému správne rozhodnutiu zo 16. novembra 2017 nedostatočne zaoberala a nedala na námietky žalobcu náležitú odpoveď, rozhodnutie žalovanej trpí vadou nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov, majúcou za následok jeho nezákonnosť.

43. Zákon č. 461/2003 Z.z. v ustanovení § 209 vymedzuje obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia. Dôležitou súčasťou rozhodnutia je odôvodnenie, ktoré nadväzuje na výrokovú časť rozhodnutia. Menovaný zákon zakotvuje povinnosť uviesť v odôvodnení rozhodnutia všetky podstatné skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala. Správny orgán musí v odôvodnení opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal a ako sa vysporiadal s návrhmi na vykonanie dôkazov zo strany účastníkov, prípadne s ich námietkami k vykonaným dôkazom. Na základe vyhodnotenia dôkazov správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti považuje za nepochybne zistené a aký je právny význam týchto skutočností. V odôvodnení rozhodnutia uvedie aj záver o tom, z akého dôvodu aplikoval na predmet konania predpisy citované vo výroku.

44. Vzhľadom na uvedené dôvody najvyšší súd využijúc pritom (aj vzhľadom na zásadu rýchlosti a hospodárnosti konania podľa § 5 ods. 7 SSP) zákonom danú možnosť zmeny rozhodnutia krajského súdu, rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude povinnosťou žalovanej postupovať v zmysle vyššie uvedeného a svoje rozhodnutie v dotknutej časti riadne a náležite odôvodniť.

VI.

45. O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 467 ods. 2 SSP v spojení s § 467 ods. 1, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi, ktorý v konaní dosiahol úspech, priznal nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

46. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.